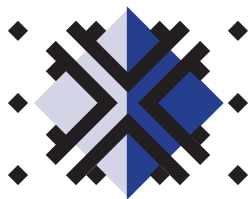

Ханты Ясӑң

Основана
1 ноября 1957 года

09.04.2026
№7 (3691)

Ёмвошн Вурґа хӑтл, постӑсы

Тӑм 2026-мит олн мет олаґ Тамара хӑнты эвие сема питӑс. Лӱв аґкел-ащел Зоя Даниловна па Игорь Александрович Каймысовӑт вӑнт кӑрт эвӑлт вӑллӑґӑн, лын мойлупсыӑн катлуптӑсыӑґӑн. Н. Рагимова верум хур

Хутыса тӑм йис
верӑт унтасн рӑт
ясӑӑт вӑнлтӑты рӑхл

» 5

Нӑх вошн
«Вурґа хӑтл»

» 8-9

Югра мӱвев йис вер:
пӱпи хот
лылаґ рӱв

» 14

Ёмвошн округ Дума па Ассамблея ёх актәщийлсәт

Ёмвошн ай кер тыләщн шуши мирәт Ассамблея па округ Дума хуща актупсы вәс. Югра Ассамблея хуща путәр мәнәс вәнт вой велпәсләты олаңан па увәс мирева юридической нәтупсы мәты олаңан.

Ассамблея мирхот

Ай кер тыләщн 23-мит хәтлән Югра Дума хуща нъяльяң нъялмит Ассамблея актупсы вәс. Актупсы тәты хә Еремей Айпин вәс. Вәйтәнтупсыя профильной департаментән рәпитты ёх юхәтман вәсәт. Мет олаң, путәр вой велпәсләты верәт тәты поступсы олаңан мәнәс. Тәмхәтл велпәсләты каш тайты мирев велпәсләты ки мәнләт, вой велты пураел елпийн ши непек нъял, лапәт хәтл елпийн хәншты пәкләт.

Йилуп поступсы щирн ёхлүв пищ тайләт велпәсләты пәта мосты непекәт хүвшәк мәр верты, йилуп олаң хәтл эвәлт верты олңитла. Ши киньща па кәща ёх еллы нәмәсләт, муй вүрн ши вер велпәсләты мирев пәта ймашәк верты, дыв карты шүңкәтн госуслуги мухты непекәтн ат юхәтлайт, айкеләт павәтты шүңк хуща верты мосл «Вәнт вой, йиңк вой велпәс». Кимәт путәр – щит муй вүрн 2025-мит олн вух такды юридической нәтупсы верәт Увәс ёх пәта верман вәсәт. Округ хуща кәщяя рәпитты ёх мухты 9 000 мултас хуят нәтупсы вүсәт. Мет ар хуят па ясаң мухты консультация вүсәт, 550 хуят документ непекәт тәса верты па 177 хуят сүт мәнумн нәтсайт. Адвокатәт 1 106 хәннәхәя

нәтсәт, ши күтн 440 хуят – щит ләдль хәрн вәлум ёх па дыв хотәң ёхләл.

Увәс мирев пәта верты нәтупсәт олаңан ищи путәр мәнәс. Юридической нәтупсы тәп вәнт кәртән вәлты хәннәхуята мәды, мәта хуятәт йис щира вүләт тайман вәлдәт муй па вой-хүл, велман вәлдәт. 2025-мит олн ши щира 13 хәннәхә нәтса, щит мәта ёх сема питум непекәт тайсәт, муй тәхийн дыв хәнтия хәншәньщман вәлдәт, муй па дыв Увәс хәннәхәйт, ши ёх сүта хәншсәт па консультация вүсәт кәт вер пәта: муй вүрн няврем ащи уша верты па няврем пәта алиментәт ши ики эвәлт муй вүрн вүты. Щәлдта па 11 шәкәщты няврем хот ёша павәтты нәтса.

Ассамблея ух тәты хә Еремей Айпин иньшәсәс, муй мурт йма тәм поступсы мухты мирева нәтсәт, мосәң, юкан вух ки сухуптәлн, щирн ймашәк нәтла.

Департамент ёх ясаңан, 2025-мит олн немәлт хуят эвәлт ши верәт атма верум олаңан ясаң ан юхтыләс.

Дума мирхот

Ай кер тыләщн 26-мит хәтлән Дума хуща 55-мит актупсы верәнтсы, щәта кәщяя Борис Хохряков вәс. Ши елпийн па Дума хуща вәлты профильной

комитетәт па депутатской фракцияйт актәщийлсәт. Дума хуща 50 мултас верәт олаңан путәр мәнәс, итәх поступсәт йилпатсыйт. Поступсы йилпатсы такси тәхийн рәпитты ёхлүва. Йилуп поступсы щирн, такси хуща мўң мўвевн верум машинайтн рәпитты мосл, щит мўң машинайт верты ёхлүва нәтты пәта. Ин такси хуща рәпитты мирев муйсәр машина тайләт, щитләлн елды ат рәпитләт, мулды йилпа ки ләтты ләңхматләт, щит тәп мўң мўвев верум машинайт ат ләтләт.

Щәлдта па и вер ләщәтсы, щит ашколайн вәндтылум нявремәт күтн, мәта хуят ан пәкәс экзамен и мухты йма верты. Ин дыв пәкләт ши тәхета мәнты, муй тәхийн ёшн рәпитты рәпатая вәндләды, ши күтн па экзамен йилпамәты щира ат вәндтыйләт. Сыры щиты вәс, экзамен йма хәншты ки ан пәксәт, тәлаң ол мәр немәлт ан верәнтсәт.

Думайн рәпитты депутатәт Общественной палата поступсы па йилпатсәл, ин щиты версәл, хәннәхә ши палата эвәлт сыры йира ки питәс, йилпа па хәннәхә пириты пищ вәл, тәмиты верман Общественной институт хуща рәпитты ёх рәпатаел елды тәхрәтьдята такды мәнл. Па и вер ләщәтсәт, мўң округев хуща вәлты обязательной медицинской страхования

тәхия мултаса 100 млн шойт мәсы, ши вухәт мәнләт пәдницайт йм щира ләщәтты пәта.

Актупсыйн атәлт щира актәщсәт па надзорной па правоохранительной кәща ёх верум верәт хәләнтсәт. Прокуратура хуятәт путәртсәт, муйсәр верәт тәм ол дыв ләщәтсәт, дыв ясәелн карты шүңкәт мухты долумты пищәт па айлат ёхлүв атам тәхета хущты верәт тәм ол ара йисәт. Ин ши тәхет тәса ләщәтты питлайт. Па хәннәхә вәлупсы ләвләсты верәт олаңан путәртсәт, ши олаңан хәннәхә правайт ләвләды хуят Наталья Стребкова ясаң тайс. Мәнум 2025-мит олн 6 шурәс хәннәхә ләвәрт суртәл олаңан непекәт хәншсәт. Арәл пеләк ёх – щит ләдль хәрн вәлум хуятәт па дыв хотәң ёхләл. Кәща ёхлүв хуща ши верәт вана тайман вәлдәт.

Югра кәща Руслан Кухарук ясаңан, мўң кәща ёхлүва и нумәсн вәлты мосл, щирн мирев вәлупсы йм тәхет пәла керләл. Щимәщ поступсәт верты мосл, мәта утәт мирева нәтләт.

Актупсәт худам юпийн Ассамблея па Югра Дума щимәщ поступсәт ләщәтсәт, мәта утәт мирев вәлупсы иса тәхетн йма керәтты нәтләт. Дума лүв Югра мўвн вәлты ёхлүв пәта вәл па рәпитл.

Путәр хәншәс:
Пётр Молданов

Югра мўвев нумасн вэлты

Ай кер тылăщ 27-мит хăтлăн Ёмвошн округ Дума хуца айкелăт аќатты па хăншты мирева мойлупсэт па ишăк непеќат мойлăты хăтл вэс. Щит кашăң ол щи ёхлўв кўтн «Думать по-югорски» верты кăсупсы. Щи кăсупсийн уша верла, мăта ёх мет яма мўң мўвев верăт олаңăн хăншлăт муй па карты щўќќат мухты ванлăлăт.

Тăм Дума верты кăсупсыя кашăң ол кăсты каш тайты мирев арашăк йил.

«Думать по-югорски» кăсупсыя арсыр тăхетн рэпитты айкелăт аќатты па хăншты хуятăт непеќат китлăт, щи щира вѐнлтыйлды айлат мирев, хур вўты ёх, дылăң хур верты ёх па карты щўќќат мухты ай павăтты блогерăт.

Тăмăщ ар хурасуп мирев ийха кăсты тăхи – щит вера ям. Щăта щи щира

Кăсупсийн кăсум ёх. dumahmao.ru тăхи хур

рэпитты мирев хăншум утăт ийха аќатлайт. Ар хурасуп мир верты верăт вантман хăншты хăннехă йилуп нумасн юхăтла, йилуп пищăт вэятл, муй вўрн айкелăт мирев вўша юхтуптăты. Щăлта па уша верлэл, мирев вэлупсы тўңматты пăта мăта айкелăт мет мослăт.

Тăм верăт лэщăтты ёх нумасн, тăмăщ кăсупсы мосл, лăлн кăща ёхлўв хăншты поступсэт мирев вўша тэты, па поступсэт верты ёхлўв олаңăн иса мирн ат вэды. Айкелăт хăншты хуятăт, радио хўват па карты щўќќат мухты путăртты ёх кăщайлўв

хăншты поступсэт мирев вўша кеншăк ясăятн хăншлăт муй па путăртлăт, щит пăта мирн поступсэт яма уша верлайт.

Мўң ям вўща ясăң нух питум мирева па кăсупсийн вэлум мирева китлўв! Лыв мосты вер верлăт, депутатăт лавăрт ясăңăн хăншум лавăрт поступсэт, лавăрт верăт мир вўша кен ясăята тулмащтăлэл. Кена хăншты пăта ар нумас тайты мосл, вера яма вэты мосл, муй пăта щимăщ поступсы, муйсăр ювра верăт яма лэщăтты пăта хăнша.

«Хăнты ясăң» па «Луима сэрипос» хуца рэпитты

мирев ищи ишăк непеќатн юќантсайт, щит депутатăт верты поступсэт олаңăн мўвевн вэлты мирева кашăң пўш ай павăтты пăта. Щи газетайт мухты кăща ёхлўв верты верăт шуши мирев вѐнта щи юхăтлăт.

«Думать по-югорски» кăсупсы – щит мосты вер, Югра мўвев олаңăн хăншты ёхлўв елды хăншты пăта щи кăсупсы мухты ям нумасн юхăтлайт па мўвев олаңăн мет яма хăншты питлăт.

Путăр хăншăс:
Пётр Айев

Рэт ясăң щирн кăссăт

Ёмвош округн ай кер тылăщ 17-18-мит хăтлăтн 9-11-мит классăтн вѐнлтыйлды айлат ёх пăта рэт ясăң щирн кăсупсы верăнтсы. Олимпиада кăсупсы ям арат ол йилуп дистанционной щирăтн лэщăтыйлды. Мосл лупты, хуты заданияйт тăм рэпата пăта Ас-угорской институт ёхн хăншлыйт.

Тăм пўш иса хăнты па вухаль ясăңăнăн 20 хуят кăссăт. Хăнты ясăңăн – 8 хуят, вухаль ясăңăн – 12 хуят. Щит Сўмăтвош, Нуви сăңхум, Манстър па Нижневартвской районăт эвăлт нявремайт хăншсăт. Сэрханл район эвăлт тăм пўш немхуят антѐм вэс.

Хăнты ясăңăн кăсты

ёх эвăлт мет олаң тăхи Анатолий Тарлин (Нуви сăңхум район Касум ашкола 11-мит класс) вўс, вѐнлăты неңăл – Софья Максимовна Каксина.

Вухаль ясăңăн олаң тăхи Клавдия Мамасова (Манстър район Ным Нярьёх кэрт, 11-мит класс) ёша павтăс, вѐнлăты неңăл – Лариса Николаевна

Карпенко.

Кимит тăхи хăнты ясăңăн Ирина Сардакова (Нижневартвской район Варьёган кэрт ашкола, 9-мит класс) вўс, вухаль ясăңăн – Анна Карсканова (Ным Нярьёх, 11-мит класс).

Хэлмит тăхия хăнты ясăңăн кăт хуят питсăңăн, щит Ангелина Аликова

(Касум ашкола, 9-мит класс) па Алексей Гришкин (Полнавăт ашкола, 11 класс), вухаль ясăңăн – Владимир Карпенко (Ным Нярьёх ашкола, 9-мит класс).

Нух питум хуятăт образования департамент эвăлт ишăк непеќатн па вухăң мойлупсэтн мăсыйт. Учителылад ищи ишăк непеќатн мойлăсыйт. Хулыева айлат ёх, хуятат олимпиада щирн кăссăт, электронной сертификатăт ёша павăтсăт.

Путăр хăншăс:
Надежда Вах

Нявремат па айлат ёх йис верат верты а́ктупсы

Ёмвошн ай кер тыдәщ 28-29-мит хәтлән ремёслайт Центр хот хуща Россия луват вәйтантупсы вәс, щит кашәң ол а́кәттә вәйтантупсы. Тәта йис верат верты нявремат па айлат ёх а́кумсәт.

▲ Айлат эвет путәр тәләт П. Молданов верум хур

Тәм пұш вошева 70 няврем па айлат ёх юхәтсәт. Дыв Россия мұев арсыр мұв сұңәт эвәлт тыв а́кумсәт, щит күтн а́школайн вәндтәйлдты нявремәт, вән непек ёша павәттә тәхийн вәндтәйлдты айлат ёх, арсыр студия хотәтн вәндтәйлдты нявремәт па дывты вәндтәтә хуятәт.

А́ктупсы мухты кәлдәс, муй мурта мұң нявремлүва па айлат ёхлүва әмәщ вәс мир ещәлт вәндтәтә, муйсәр пурмәсәт дыв ёшн верты хошләт, муйсәр путрәт йис хуятлүв пищәт олаңән, верәң ёх олаңән лыв тәйләт. А́ктупсы ләщәтум ёхлүв ясаңән, тәм ол аршәк хуят тыв а́ктупсыя юхәтсәт па верты пурмәсәт ищи тәм ол тәсәшәк тывсәт. Ремёслайт Центр хот кәща ими Марина Кабакова путәртәс:

» Тәм ол рәпитты пәта аршәк айлат ёх па няв-

рем юхтәс. Россия арсыр регионәт эвәлт йилпа енумты хуятәт верты пурмәсәт, вәндтәтә пәта тыв юхәтсәт. Итәх нявремәт па карты шұңкәт мухты путәртсәт, дыв верты вердал вәндтәсәт. Шимәщ пищәт вера ям вер, тыв ән юхтум ёхлүв карты шұңкәт мухты путәртты пәкәлт, мұң па пищ тәйлүв әмәщ путрәт тәта омәсман хәләнтты.

Тәм а́ктупсы ләщәтум ёх мет яма вантман тәйләл, пурмәсәт тәса ат верлайт. Арал пеләк айлат мирев йис верат яма нумәсн тәйләл, шұкшәтты яма хошләт, апрәң ёш тәйләт – щит пәта хурамәң па төс пурмәсәт тывләт.

Тәм ол а́ктупсы верум ёхлүв аршәк кәсупсәт версәт, щит күтн йис ёхлүв йисн тәюм, тәмхәтл вәнта ән юхтум пурмәсәт, щит йис ёхлүв пурмәсәт йилуп щира ләщәтты пищ

кәсупсы верса. Щит пурмәсәт олаңән мет сыры уша верты мосл, щәлта иньщәсты вән ёх эвәлт, муй вұрн верәнтсайт, щит юпийн тәп верты пищ вәл. Юхтум мирева щит верат верты әмәщ вәс.

Щәлта па тәм ол олаң пұш нявремат па айлат ёх пәта хәлум мойлупсы верса: мет сырыя питум хуята, кимәт тәхия питум хуята па хәдмит тәхия питум хуята. Тәм пұш щиты верса аршәк нявремәта мойлупсы мәты пәта па дыв күтәдн тармашәк кәсты пәта.

А́ктупсы ләщәтум ёхлүв арсыр нәптуп нявремәт па айлат ёх пила рәпитты нумәс тәйләт, щит а́школайн мет олаң класән вәндтәйлдты нявремәт па вән непекәт ёша павәттә пәта вәндтәйлдты айлат хуятәт вәнта.

Мет пуньхиман тәйсайт яң ола ән ювум ай нявремәт, щит олаңн щит нявремәт нумәс керәтты пищ вәл, йис ёхләл әш хуят керәтты. Тәм а́ктупсы верты ёх нявремәт вәндтәләт дыв сахтәда йис вәлупсәт, йис верат уша верты. А́ктупсы ләщәтум ёх нявремәт па айлат хуятәт йис верәта хушләт, йис пищәт яма уша верты хушләт, щирн йилпа енумты ёх сащәңа, нумсәңа йиләт.

Тыв а́кмум нявремәт па арсыр тәхета яңхсәт, арсыр верат вантсәт. Вошев

вантты тәтәлясыйт, щит вәндтупсы немл «Увидеть Югру – влюбиться в Россию!», щәта юхтум ёхлүв мұев йис вәлупсы, йис верат уша версәл па театр щира верум вәндтупсы «Тени древних сказок» вантсәт, щиты йис митрайта, йис пищәта хушсайт. А́ктупсы хуща ёх ёшн верты вердал вәндтәсәт, тәйтә нумәсәл олаңән путәртсәт, щәлта па күтләдн ләхсәңа йиты пищ па тәйсәт. Тәта нявремәт па айлат ёхлүв йилуп нумәсн юхәтләйт, арсыр мұвәт хуща верты верат уша версәл па йис ёхлүв верты пурмәсәт сәмн вантсәт, вана па сәмәңа щит верат тәйтә питсәт.

А́ктупсы етшум юпийн нух питум нявремәт па айлат ёх мойлупсәтн па ишәк непекн мәсыйт. Кашәң юхтум хәннәхә лүв верты верл тәм вәйтантупсы ләщәтум миревн вана вұсы, щит пәта тәм воша юхтум нявремлүв муй па айлат ёхлүв хулиева юхи ям нумәсн мәнсәт.

Россия луват йис верат пәта верты кәсупсы – щит мұев луват мосты па мұев луват сащты вер. Тәмиты кашәң пұш аршәк няврем па айлат ёх а́кәттә вәйтантупсы – щит хуты йис мирев пила и нумәса питты пищ па кашәң мирлүв йис ёхләл пищәт тәмхәтл вәнта тәты пищ.

Путәр хәншәс:
Пётр Молданов

Ёмвошн ай кер тылҗш 31-мит хәтл, вўш эвәлт па вән кер тылҗш олаңмит хәтл, вәнты вән мирхот вәс, хута юхтум мир рәт ясңәт вәнлтәты тәм йис верәт олаңән путәртсәт. Тәм мирхот Ас-угорской институт ёхн ләщәтсы па лыв кәщә хуятәт, учёнойт, рәт ясәңә вәнлтәты хәннехуятәт, культура верәт щирн рәпитты ёх па па мир щив вохсәт.

Хутыса тәм йис верәт унтасн рәт ясңәт вәнлтәты рәхл

Тәм мирхот сыр-сыр ай мирхотәт щирн версы. Олңәлн кәщә ёх вўщә ясңәт путәртсәт, щәлта пленарной путрупсы вәс. Щи путрупсы пурайн наука па образования ияха рәпитты щирәт олаңән путәртсы. Санкт-Петербург вошн рәт ясңәт тәты Ассоциация тәхия луңум ёх әхтйин кәщә рәпитты не С.Л. Чернышова тәм йис цифровой щирн рәпитты верәт олаңән путәртәс. Филологической наукайт кандидат, Ас-угорской институтн вухаль ясәң әхтйин рәпитты не О.Ю. Динисламова путәртәс, хутыса лўв институтәл хуща рәт ясңәт цифровой щирн вәнлтәлдыйт па шавилдыйт. Филологической наукайт доктор, Мурманской университетн филология кафедра профессор ими В.В. Бакула ясәң тәс, муй щирн рәт мўвәлн әшколайт хущи саамской мир ясңәта па литература верәта нявремәт вәнлтәлдыйт.

Щәлта «Цифровизация в образовании» экспертной сессия вәс. Щәта рәт ясңәта вәнлтәты хуятәт путәртсәт, рәт ясңәт вәнлтәты верн муйсәр йилуп щирәт лыв ләщәтләт. Русскинской әшколайн рәпитты неңңән А.Н. Орехова па Т.А. Сайнакова «ВКонтакте» тәхийн «Время для хантыйского языка» вер олаңән путәртсәңән. Лын социальной сетят мухты тәм вер ләщәтсәңән, айдат ёх пида рәпитләңән па «Ключевое слово»

мойлупсы ёша павәтсәңән. М.Е. Макарова Ёмвош эвәлт, лўв «Центр продвижения языков и культур обско-угорских народов» тәхи пўншәс. Лўв путәртәс, хутыса нявремәт вәнлтәты этнокультурной центр хущи вухаль ясәң вәнлтәты тәм йис щир ләщәтсәт. Югорск вошн киникайт мәты тәхийн рәпитты не Е.А. Смирнова «Муй мўңева ясәң тәл» электронной словарь олаңән айкел верәс. Щи словарь мухты айдат ёх вухаль ясәң вәнлтәләт.

Панельной сессия пурайн Ёмвош нявремәт вәнлтәты этнокультурной тәхийн рәпитты не Р.М. Гаврильчик ищи вухаль ясәң вәнлтәты олаңән путәртәс, муйсәр йилуп щирәт хўват лыв щи вер тәләт. Угүт кәрт әшколайн рәпитты ими А.Е. Обиринә рәт хәнты ясәң вәнлтәты юнтупсы щирәт олаңән лупәс. Кемеровской область эвәлт вәлты ими Т.Н. Якучакова телеутской ясәң вәнлтәты олаңән путәртәс, хутыса лыв нявремәта тәм вер тәләт.

«Роль учителя в эпоху цифровизации» панельной дискуссия пурайн путәртсы, муй щирн учителя рәт ясәң вәнлтәты нявремәта нәтләт. Лыв путәртсәт, муйсәр тәм йис щирәт мухты щит тәләт, нәтл щит лыведа муй әнтә, муй щит олаңән лыв нәмәсләт, учителя рәт йилуп йисн мосләт

муй әнтә, ләлн нявремәт рәт ясәң вәнлтәты щир ат тәйсәт.

Развития образования институтн (Ёмвош) рәпитты не Н.И. Величко юхтум ёха путәртәс, хуты лўв нявремәт вәнлтәты хоттелә ёх хущи енмәс па ищи тәм вер пирисәлә. Лўв әңкел Е.А. Нёмысова вәлтәл хўват учителя рәт ясәң пида рәпитәс.

Ищи хәтл садика яңхты ай пушхәт рәт ясәңә вәнлтәты вер олаңән путәрт мәнәс, щит пәта немасы семинар верәнтсы. Тәм семинар пурайн путәртсы, хутыса «Тылҗш поры» ёмәңхәтл мухты ай пушхит рәт ясәңә вәнлтәты па шуши мир йис щирәт лыведа вәнлтәты. Ас-угорской институтн рәпитты не Н.А. Герляк тәм ёмәңхәтл олаңән ясәң тәс, муй щирн щит тывәс па хута постәсы. Культурология кандидат нем тәйтә вәнлат ими Л.В. Кашлатова путәртәс, муй щирн тәм хәтл Сумәтвош мўвн постәсы. «Торум Маа» йис пурмәсәт шавиты тәхийн рәпитты ими Р.Г. Решетникова музей тәхийн тәм ёмәңхәтл постәты олаңән ясәңтәс. Щәлта мирхота юхтум хуятәт пәта вәнлтәты хәр версы, хута лыв нянь шум эвәлт вой хурасәт (Л.Н. Панченко) па юх пўл эвәлт вўды юнтут (А.Н. Брунницын) версәт.

Кимит хәтл «Развитие ребенка и эффективные

методы и приёмы образовательной деятельности» научно-практической конференция вәс. Щи хәтл пленарной мирхот пурайн Ас-угорской институтн рәпитты педагогической наукайт доктор ики А.Н. Семёнов шуши мир вәлупсы щирәт олаңән путәртәс. Ямал мўвн рәт ясңәт пида рәпитты ими С.И. Тусида путәртәс, муй щирн нявремәт тәм вера хушты.

Елды экспертной сессия пурайн ясәң мәнәс, муй щирн йис путрәт, моньщәт мухты рәт ясңәт вәнлтәты рәхл. Ас-угорской институтн рәпитты филологической наукайт доктор ими В.Н. Соловар әшколайт хущи научной рәпата тәты вер олаңән ясәң лупәс.

Елды щив юхтум ёх пәта вәнлтәты хәрәт вәсәт, хута лыв арсыр юнтупсәт вантсәт, хәнты па вухаль предложенияйт пида рәпитсәт, этношкола па этностойбища олаңән уша версәт.

Тәмәщ мирхотәт рәт ясңәт тәты хуятәт пәта шеңк мосләт. Лыв щәта йилуп вәнлтәты верәт олаңән уша павәтләт, лыв рәпатаел олаңән путәртләт. Щит мосл, ләлн рәт ясңәт ал вәтшәты па енумты айдат ёха хайты.

Путәр хәншәс:
Надежда Вах

▲ А.С. Истомина эвэл пида. В. Енов верум хурһан

▲ А.С. Чумак сертификат непека́т мойлал

«Потум сойм» тәхийн рәпитты нә

Мәнум оҗ юхи хәшум тылдыңн Ёмвош Экспоцентр хотн тынесты-летәсты хәр версы. Щимәщ ванлупсы округев луваттын сыр-сыр летутат па пурмәсәт сопәсләты па верты хәннехуятат пәта немасыя Югра мўев вән кәща ёхлўв кашаң оҗ мәр суханты кемн ләщәтлди.

Округевн тәмәщ лә-тутәң-пурмәсәң ванлупсын аңтә тәп ям летут муй пурмәс мушатты щир вәл. Тәта уша верты рәхл, мәта хәннехуятат вәлупсы хўватн ямсыева па тәса щимәщ летутат па пурмәсәт ләщәтты веритләт. Югра мўев летутәң-пурмәсәң ванлупсы – щит иса вулаң тә-хи, хута кашаң пўш арсыр летут-пурмәс шиваләты рәхл, хута па «Югра мўвн верум» ясәт ямсыева нух хәншман тәйлди.

Щи хәтлән «Российская система качества» тәхи кәща дәңкәр хә А. Чумак мет яма сыр-сыр летутат-пурмәсәт ләщәтты тәхет кәща ёха, мәта хәннехуятат округ луватн вәлдәт па вешката рәпитләт, ишәк непека́т мойләс.

Щиты органической производства сертификат непека́т «Регион К» па «Ягоды Югры», «Саранпаульская оленеводческая компания» па «Научно-внедренческая

фирма «Пиоскан», щәлта кәт шуши мирһан рәт щирн тәйты «Киндал» па «Соболь» общинайһана катлуптәс.

Хән тынесты-летәсты хәр пўншысы, мўң немасыя летутат па пурмәсәт ләщәтты хәннехуятат хуша мәнсўв, дәлн иньщәсты, хуты дыв щирдәлн верум тәхет хуша ин тәмхәтл вәнты рәпитләт, муйсәр летут-пурмәс тыныты тәсәт.

Нуви сәңхум район эвәлт юхтум хәннехәйт пәсан хуша вулысўв па иньщәссўв неңәт, мәта тәхийн дыв ин рәпитләт па муйсәр летутат тәсәт.

»» *Ма опрац немем Анна Степановна Истомина (эви щирн, Вагатова). Ма па щи летутат тәсум, мәта утәт мўң рәт щирн тәйты шуши мир «Потум сойм» немуп община тәхевн сопәсләлўв па верлўв.*

Вантә, мўң щиревн рәпитты тәхи тәп 2000-мит оҗн пўншсәв, щит пәта

тәм күтн «Потум соймев» вет оҗа велщи йис. Мет вән рәпатаев – щит хўд велпәсләты вер. Щит пәта тәта щимәщ дор хула́т ар пеләк иса мушатлўв, щит сортәт, мевтәт, келщет, ев па мәлән хўд. Щи киньща, хән мўң хә ёхлўв еша аршәк хўд еша павәтләт, щит сыры яма потәлтәллўв па щәлта велщи сыр-сыр тәхетн вәлты кәща ёхлўв пида путремәлўв, мәта хуята хўд ел тыныты рәхл. Тәм пўш хўд велпәсләты непека́тн ищиты округ кәщәитн мийдясьюв. Щи пәта муйкем арат мўңев рәхәс велпәсләты, щи арат хўд мушатсўв. Щәлта ар пеләк хўд ар тәхета па еллы тынысўв.

Юдн хәшум хўдәт айдыева мўң Нуви сәңхум районэвн хәннехуятата тыныты ищиты щи веритлўв.

Анна Степановна, муйсәр летутат-пурмәсәт нын рәт щирн тәйты община эвәлт тәм хәтләтн тынесты-летәсты хәрәта тәсты па,

алпа, нәмәсләты щитәт худыева вошн еллы тыныты?

► *Тәм тынесты-летәсты хәра мўң общинаев эвәлт потум вўлы нюхет па сорт хўләт, арсыр воньшумутат па ёшн тәса верум па ёнтум хәнты мир ай пурмәсыет тәсўв.*

Вўлы нюхи па, алпа, нын юканэна енмәлты вўлы ташлән эвәлт муй Касум вўлы ташәт лавәлды тәхийн ләтсәты?

► *Па мўң юканэва тәйты вўдылўв эвәлтши ар пеләк. Щәлта па кимит пеләк нюхи Касум вўлең ташәт тәйты тәхи эвәлт ләтсўв. Нуви сәңхум район хуша хәннехуятат шеңк яма вўлы нюхи мўң эвәлтэва вўләт. Ёмвоша тәмәщ тынесты-летәсты хәра мўң тәм пўш велщи юхәтсўв.*

Ма нәмәстемн, ищипа мўң хущева кашаң вер яма мәнты питл. Щи щирәтн, «Югра мўев летутәң-пурмәсәң» ванлупсәт еллы ләщәтты па мосмитләт!

Путәр хәншәс:
Владимир Енов

Вурҗа имен Касум мўва юхтӑс

Касум вошн вӑн кер тылӑщ 4-мит хӑтӑдн вурҗа имен юхтум ёмӑхӑтл постӑсы. Аӗӑшӑк Касум вошн вӑлты хӑнты мириев, имиет пурмӑсӑт шавиты хота юхтыйлсӑт, лӗдн пойкӑӑты, пӑсан верты.

Милена Игишева

Касум кӑртӑн мир Вурҗа хӑтла юхӑтсӑт

Хӑнтӑт луплӑт: «Вурҗа сыры ки юхӑтл – щит тӑрмев тови пӗда щит пилт, еша вӑд морты мўв эвӑлт войт щит юхӑтлӑт». Вурҗа имев мўцева тови хошум тӑд. Тӑнӑл па тӑм ол Касума, Вўтвоша па Тӑрумлора мириева вурҗа имев ар няврӑм тӑс. Щит йм айкелӑт, хути мўң кӑртӑвн мирев кўтн аршӑк хӑннехӑя йис. Касум вошн ёмӑхӑтл пурайн мӑнум ол па тӑм ол сема питум ай пушхиет мойлупсӑтн мойлӑсыйт.

Тӑм ёмӑхӑтлӑн лыв няврӑм тӑтылты ахӑл-дал хурамтсӑлдал. Мўң Касум вош неӑиев Елена Тасьманова Амина эвие-ла хурамӑң лыпӑт ах-лӑла версӑлӑ, Лола Асалова Алина эвие-ла хӑнты ухшам па хурамӑң хӑншиет ахлӑла ёнтӑс. Людмила Тасьманова Егор пухие-ла хоп верӑс, Вера Александровна Пескова хурамӑң ахӑл хилӑла лӑщӑтӑс. Ай эвие Кристина Шуганова акань ахӑл пилӑ юхтӑс, аңкелн щив ушхўль юнтутӑт ихӑтсыйт.

Нина Кузьминична Тасьманова еплӑң соламӑт кавӑртӑс, Елена Ивановна Молданова кӑлӑң няние верӑс. Кристина Федорова, Надежда Михайловна Рандымова па Лариса Алексеевна Ерныхова

палум нянят версӑт. Лыв мойлупсӑтн катлуптӑсыйт.

Музейн верум еплӑң нянят, воньшумутӑт пилӑ мойң мир турн шай яньсӑт.

Ёмӑщ хӑрн мириет арсыр шуши мир юнтупсӑтн юнтсӑт. Щӑта вошӑң мир арсыр хурамӑң якӑт вантсӑт, хӑнты па сӑран ариет хӑлӑнтсӑт.

Тӑрумлор вошн иса мир па няврӑмиет пӑта сыр-сыр ушхўль кӑсупсӑт версыйт. Няврӑмиет хурамӑң хурӑт хӑншӑт, тыхлӑт, ай вурҗайт па юнтутӑт версӑт, вурҗа хурасуп аканят ёнтсӑт. Арсыр кӑсупсӑтн кӑсты ёх па няврӑмӑт мойлупсӑтн па еплӑң мавӑтн мӑсыйт.

Вӑн пӑмашипа ясӑң, Анна Пиитомовна Пяка луплўв, лўв ёмӑхӑтлӑтн иса нӗтл, шай кавӑртӑл, нюхи муй хўлӑң нянь пӑл. Хӑнты ёхлўв щит тухлӑң вой олаңӑн ар митра мутшӑсӑт: «Вурҗа сорум юха кӑрща ки латл – щит вӑн йиңк пилтл», «Лўңӑн вурҗайт воша ки актӑщлӑт – щит ёрт елпийн».

Евгения Салахова пуртӑртӑс:

Тӑрумлор вошн ёмӑхӑтл постӑсы. Н. Рагимова верум хурӑт

Вантӑ, катра пурайн, вӑн ташн ар вурҗа пӑктӑт юхӑтлӑт па ай авиет сема-дал нӑхты вер тӑйлӑт па па тухлӑң вой карӑң пушхӑт леты вер тӑйлӑт, щит пӑта пӑсан щит омӑсла. Йм нумӑсн ат вӑл, щимӑщ атум вер ал верл. Икет йир верлӑт, имет соламӑт кавӑртлӑт па ёмӑхӑтл щит верла. Йм ясӑң, йм нумӑс елды вӑлты пӑта лупла. Вурҗа юхтум щосн няврӑм ки сема пилт – щит вурҗа тўвум ай няврӑм. Вурҗайн ки ймалупла, йма ки порыла, йма йил па щит нӑмӑсл – аршӑк ай няврӑм сема ат пилт, щит артӑн пӑл юх пай ара йил па курґӑлӑл щит хошмӑллӑлӑ.

Ма имет пилӑ путӑртсум, ай пурайн вӑлман муй нӑмлӑт, муй вўрн щит ёмӑхӑтл постӑсы, муй па митрайт олаңӑн ат лупсӑт. Аксињья Григорьевна Ерныхова, Татьяна Филипповна Ерныхова па Раиса Гавриловна Тарлина ар путӑр путӑртсӑт. Щит путрӑт нух хӑншты мосл.

Вурҗа хӑтл пилӑ! Ин щит ёмӑхӑтл пилӑ иса увӑс мирева йм па хошум ясӑт луплўв, лӗдн вурҗа имев ар няврӑм мўң мирева ат тӑс!

Путӑр хӑншӑс:
Светлана Рандымова

Няx вошн «Вурца хятл»

Вэн кер тови ты-
лщн 4-мит хятлн
Няx вошн шуши мир
«Вурца хятл» немпи
ёманхятл версат. Няx
вошан «Эмдэр» не-
муп рутьщаты харн
вент кертан мир ак-
тащилсат.

Ма мет олан дач-
халум СВО тхет
элты телефон хуват китум
вуща ясач шуши мирева
таты. Щи ясач Михаил
Тимофеевич Молданов
Касум кертан хуят китас.
Лувин далан машалса, па
госпитальн ямалтыйлман
вал. Лув щи ястал:

» Худыева ханты мира
ма китлум вуща ясач!
Талана, яма валаты! «Вур-
ца хятл» пида! Ин вурца
юхатл, айдта товия щи йил.
Вурцаен кертата юхатталн
вент кертат кимлатн ян-
хал. Мулды нянь шукат,
харн шай еньщсан ки,
мудты пул хайсан ки, щи
вурцаен товия юхатталн,
доньщ эвалт щи утлан
елпа питлат, щи акатл.
Талана, яма валаты, ху-
дыева мирев! Худыева

» «Увас хурамат» якты тахи нечат. Н. Есаулкова китум хур

намасаты, ладев айдта
худал! Валупсэв елды яма
тунмал!

Там ёманхятл Няx вошн
«Музейно-культурный
центр», «Югра дьлнуптат-
ты» па Ас-угорской мират
«Эвие» тахи шуши мир оса
тахийн рэпитты хуятатн
лэщатса. Мет олан там
ёманхятла юхтум ёх сумат
юха щашкан сух лериет
йирсат, лалн елды валты
верат ямиева па тун-
щираца ат мансат.

Наталья Есаулкова,
«Югра дьлнуптаты па Ас
угорской мират «Эвие»
тахы кэца не, вуща ясач
ястас:

» Вуща валаты, ма рэт
мирем па вошан мойн
ёх! Там тови ёманхятлыен
вурца имиём вурцан
верса! Юхтум ёх, амтат-
лдияты, товия щи йис! Уяца
худыева валаты! Талан ёш,
талан кур нынана!

Манум тал, па там пущ

сема питум шуши мирев
ай нявремата: Ева Пав-
ловна Головина, Ярослав
Фёдорович Кирьянов,
Виктория Сергеевна Му-
равьева, Ася Сергеевна
Тимченко, Савва Дмит-
риевич Тайлашев, Ева
Владимировна Сорокина,
Ефим Эрнестович Лебе-
дев па па ай нявремат ан-
кидала-ащидала мойлуп-
сэт масайт.

Мойн ёх кеши тата якты
хот верса. Немасыя Нуви

сӕнхум вош элты «Увӕс хурамӕт» якты ӕх юхӕтсӕт. Щӕта мет айлат эвиет па вӕна пелка ювум хуятдал муйдалн хурамӕн хӕнты сунх шеңк ӕмща яксӕт.

Касум кӕртӕн хуятые Валентина Тарлина (Кондина) хӕнты арӕт арийс. Нуви сӕнхум вош элты юхтум неңие Татьяна Тарасова маньши па рӕщ ясӕнӕнӕн ван путӕр товия йиты вер олаңӕн, вурӕа имен юхӕтты олаңӕн лӕнтӕс.

Немӕсыя тӕта мойн ӕх кеши верӕнтты хӕрӕт версайт. И тӕхийн ай нявремӕт олюпн вурӕа имен непекн хур хӕншсӕл па ӕх вантты щира нух келда ши хурӕт тӕхӕрсайт.

Атӕлт павӕрт хотӕтн ванлтупсӕт па верилысайт. Тӕта ийс пурмӕсӕт шавиты хотн рӕпитты хуят Ирина Фанисовна Абрамова ястӕс:

» Мӕн олаңӕн Нях вошӕн мир кӕтн кӕсупсы версӕв, айлат ӕх па вӕн хуятӕт увӕс мир юнтты угӕт версӕт. Ин па тӕм «Игрушка-погремушка» ванлтупсыйн мир верум юнтты угӕт ванлтӕлӕв. Тӕта 60 мултас арсыр юнтты уг ванлтупсыйн вӕл. Па ши нух питум ӕх ишӕк непекӕтн тӕта мойлӕдайт.

Юнтты хӕрӕтн шуши мирев «Нумсӕн юнтӕт» пишӕтн нявремӕта шеңк ӕмӕщ юнтты вӕс, щит «Щол» юнтупсыйн арсырн юнтты пишӕта нявремӕт вӕндтыйлдсӕт.

Мойн ӕх кеши тынесты хӕрӕт лӕщӕтман вӕсӕт. Верӕнтты ӕх Нях вош, Югорск, Советской па Приобье вошӕт элты тӕвум сыр-сыр пурмӕсӕт тынысайт.

Па арсыр кӕсупсы лотӕт

Л.А. Головина, А.П. Головина па Е.В. Краснопеева

Мир юнтты па кӕсупсы хӕрӕтн

вӕсӕт. Нявремӕт тынщаң вала тӕхты вер ванлтӕсӕт, ай ӕхлӕт шӕпи навӕрсӕт, хӕва навӕрмӕты пиш па ванлтӕсӕт. Щӕлта нух питум нявремӕт ишӕк непекӕтн мойлӕдайт.

Хӕнты нелӕв па вӕлды тӕхтыя омӕсман кӕссӕт, юха кӕншемуман ӕр таллӕт, па мӕта не ӕршӕк, щитӕл нух питл.

Шуши мир щирӕлн, ӕмӕнхӕтла ӕктӕшум мир еплӕн лӕтутӕтн лӕпӕтсыйт па шайн еньщлтӕсайт. Хӕл хошум йиңк кашӕн хӕннехӕ тӕта еньщты па лӕты веритӕс.

Неңӕт ӕр таллӕт

Тӕмиты мӕн вурӕа имев ӕмӕнхӕтл Нях вошн постӕса! Тый юхтылум шуши па вошӕн мир хӕтл мӕр кӕтӕлн путӕртсӕт, як хот

вантсӕт па тови хошумн рӕтӕщӕсӕт.

Путӕр хӕншӕс:
Наталья Морозова

Сый верты юнтты угӕт ванлтупсы. Наталья Морозова верум хурӕт

Ай кер тылăш 21-мит хăтăлн Русскинской кăртăн Сăрханл районăн «Вўдең па вой-хўл велпăс ёх» ёмăңхăтл вєс. Щимăш вулаң вер ям хўвн лэщăтсы. Кашăң ол, ай кер тылăш сухăнтты кемн, рѣт щирн лўңтăсты мўвăтн, арсыр ай вѣнт кăртăтн вѣлты хăнтѣт ийха юхтыйлдăт, вѣйтантыйлдăт, дыв кўтэлн ар айкел уша павăтлăт, путремăлăт, мой верăт тєса верлăт, арсыр кăсупсѣт кўтэлн лэщăтлăт па кашăң пўш вўлдың кирум ѳхлăтн кăслăт.

Вўдең па вой-хўл велпăс ёх ёмăңхăтл

Тăм пўш ищиты Русскинской кăртѣв хăры кўтупн ямкем арат хăннехѳ ар пелăк эвăлт ийха ѳктăщсăт. Хăнтѣт тыв ёмăңхăтлѣл порилăты юхăтсăт. Щăлта па мойң хăйтнеңăт ѳмăш па хурамăң ёмăңхăтл вантты иса ар пелăк вошăт па кăртăт эвăлт ищиты тăмхăтл тыв юхтыйлсăт. Сырыя ийха ѳктăшум хăннехуятăт елпийн Ёмвош эвăлт юхтум «Хăтдые» немуп Асугорской театр айлат ёх ѳмăш ванлтупсы вухаль ими шѳңăт Анна Конькова хăншум «Муй щирн тѳрум хăры тўт тывăс?» ийс моньщ ванлтăсăт. Щи утл тѳп сухнуптăсѣл па кимит «Муй щирн тылăш ики тывăс?» моньщ ванлтăсăт. Щи моньщ Югра мўвн вѣлум рўщ ими Галина Слинкина шѳңăт катра пураитн хăнты моньщăң не Таисья Чучелина эвăлт непека нух хăншсăлѣ.

Ёмăңхăтл тѳты хѳ па

не хăнты па рўщ ясăятн айкелăт версăңан па ям вўща ясăят китсăңан:

» *Ешăк хăйт-неңăт! Мўнева шеңк ям нынан тăмăш ѳмăш мўвн вантты, хута хăнтѣт тăмхăтл вѣнты вѣллăт, шеңк сăмăңа ийс верăт тăйлăт па лѳңхакалта эвăллăт. Тăм кўтн нын ушăңа-сашăңа верты веритлăты, ѳл хăннехăйт атѣлтщирăтн хоттел ѳхлал, пида рѣт щирн лўңтăсты мўвдлн вѣнт кăртăтн юкан вўлылал тăйлăт па вой-хўл велпăслăлăт. Вўдең ѳхлўв ёмăңхăтл пида нынана тăм хăтăлн ям вўща ясăят китлўв, дѣлн еллы ищиты яма ат вѣсты!*

Щăлта Сăрханл район кѳща хѳа Андрей Трубецкая ясăң мăсы. Лўв лупăс:

» *Ешăк хăннехуятăт, мăта хăйт-неңăт тăм хăтлăн «Вўдең па вой-хўл велпăс ёх» ёмăңхăтл тыв юхăтсăт,*

ма нынана ям вўща ясăң китлум па щиты лупты лăңхалум, дѣлн нын еллы ищиты тумтака, тăлаңа ат вѣсты, кашăң лэщăтты вер нын хущана тѳса ат мăнăс. Нын юкан вўлы ташлăн, вой-хўл велпăс верлăн тўңщирăңа еллы ат вѣсăт. Ма щиремн, вѣн пѳмашипа ясăң тăм кўтн мўв илпи таш кăншты ѳхлўв тѳты мосл, мăта тăхи кѳщайт кашăң ол мăр мўнева тăм вѣн па ташăң ёмăңхăтл лэщăтты нѣтлăт, щит «Сургутнефтегаз», «Лукойл-Западная Сибирь» па «Юганскнефтегаз». Кашăң хăннехѳ тăмхăтл дѣлн мўң верум ёмăңхăтлѣвн ямсыева арсыр кăсупсѣтн ат вѣс па рўтьщăс!

Щи юпийн Русскинской кăртăң кѳща хѳ Андрей Соболев ясăңан катлуптăсы. Лўв путăртăс:

» *Ешăк хăйт-неңăт! Тăмхăтл мўң кăртѣвн 56-мит*

пўш тăмăш «Вўдең па вой-хўл велпăс ёх» ёмăңхăтлѣв верлѣв! Щит пăта вѣн пѳмашипа ясăң вўтьщăлум лупты Сăрханл районѣвн па араттелн Югра мўв округев луваттыйн вѣлты хăннехуятлўва, вантѳ, дыв иса кашăң ол мăр ёмăңхăтлѣв порилăты тыв юхтыйлдăт. Мўң мойң ѳхлўва-неңлўва тăта тѳп ѳл нух амăтлўв. Ма щиремн, мосл вѣн пѳмашипа ясăң тѳты мўнева кашăң ёмăңхăтл пураитн нѣтупсѣт лэщăтты мўв илпи таш кăншты тăхета, щит «Сургутнефтегаз», «Лукойл-Западная Сибирь», «Ноябрьскнефтегаз» па «Газпромнефть». Щи вер тумпийн мўң Сăрханл район кѳща ѳхлўва ищиты ям вўща ясăң китты рăхл, вантѳ, дыв ищиты шеңк сăмăңа мўнева тăм ёмăңхăтл лэщăтты нѣтлăт.

Тăм мўң ёмăңхăтлѣв, па щирн мўң лўвел тăйты ѳн веритлўв. Мойң хуятăта ищи пѳмашипа тăмхăтл ма лупты вўтьщăлум, па пўш мўң хущева юхтаты!

Щиты па хѣлмит ясăң Югра мўвев Дума хот депутатта па ивулапа «Лу-

^ Вўдең хăннехуятăт кăсупсыя лэщăтыйлдăт

^ Ёмăңхăтла юхтум арсыр мир хăннехуятăт кăртăң хăры кўтупн

ШУШИ МИР КАСУПСЭТ

койл-Западная Сибирь» профком тэхийн рэпитты хэя Андрей Ковальская мэсы. Лүв путэртэс:

» Мәнэма тэмхэтл эл эмэщ тэмэщ вэн эмэңхэтлэн вэлты. Шеңк лэңхалум ям вүща ясаң «Лукойл-Западная Сибирь» мүй илпи таш кэншты тэхи кэща эхлүв эвэлт шуши вэлты хэнты эхлүва-неңлүва лупты. Тэм антэ эл щиты лэщэтты эмэңхэтл! Тэм хэтлэв пураитн сыр-сыр мир хэннехэйт күтэлн яма па лэхсэңа вэлты-холты щирдал верлэт. Вантэ, мүй хулиева ар мирэт эвэлт вэллүв па ищипа мүй күтэвн па и ясаңа, па и вера айлтыева юхэтлүв.

Па щирн немудты вер ан па верлүв щит пата, Россия хон пелак мүйевн хулиева вэллүв. Мүй мүй илпи таш кэншты тэхев кашаң ол мэр хэнты мира нэтл. Елды пелы ищиты арсыр унтас тэм мүйвн вэлты шуши мирэта лэщэтты питлүв. Вантэ, хэн мүй лэхсэңа күтэвн кашаң вер верлүв, щит мүйева па елды вэлты-холты щирэртн шеңк ям!

«Вүлең па вой-хүл велпэс эх» эмэңхэтла акташум мирэт елпийн Югра мүй шуши мирэт закон щирн лавэлты кэща Людмила Алфёрова путэртэс:

» Тэм йис хэнты эхлүв эмэңхэтл, кашаң пүй арсыр кэсты верэт түйңширэңа тата лэщэтлүйт, тыв юхэтты арсыр мир хэйт-неңэт күтэлн ямсыева па лэхсэңа вэллэт. Ма нэмэстемн, мәнэма тэмхэтл округевн вэлты шуши мирлүв эвэлт ям вүща ясаң Югра мүй правительствата тэхия, Сэрханл район па Русскинской кэртэв кэщаита, образования, культура мүй кэсупсы щирэт лэщэтты хотэртн

» Вүлең эх кэсупсы щирэт вантлэт. В. Енов верум хурэт

рэпитты хэннехуятата лупты мосл, хуты шеңк эмэща па хурамэңа лыв «Вүлең па вой-хүл велпэс эх» эмэңхэтл тата кашаң ол товийн верлэт!

Хэн кэща эхлүв ям вүща ясаңт сухнуптэсэт, эмэңхэтлэв тэты хэннехэйңан немасыя айлат хэнты хэйт-неңэт арсыр кэсты щирэнта хушты керлэсэт. Щи угэт күтн вэсэт щимэщ кэсупсэт, щит тынщаң сүва евалмэты, эхлэт шэпи навэрмэты, катлэсыйлды мүй вүлдийн кирум эхлэртн кэсты верэт. Иса нивлшос вүйш эвалтпа хэтл күтуп вэнты хэ эх па неңэт күтэлн вүлдийн кирум эхлэртн навэрлэтылсэт. Тэм пүйши араттелн 35 вүлең эхэл ямсыева лэщэтсэт. Кэсты хэрн ма кэсупсэт түйңширэңа па тэса арталэты хэннехэ Зинур Айнуллин пилэ вэйтэнтыйлсум, лүвел иньчэссем, хутыса тэм күтэртн хэнтэт кэссэт. Лүв нэхмэс, мэтты кэсупсийн вэлум хэнты хэйт па неңэт вүлүдал шеңк яма тэм пүйш хэхэлсэт. Тэп вера автам щи вер вэс, шеңк ар хэннехэ тата акмэс па итэх вүлэт ищиты шеңк пакнуптэсыйт па щипата эш эвалт юврая мэнсэт.

Хэн «Вүлең па вой-хүл велпэс эх» эмэңхэтл елды версы, щипурайн кэртэң

» «Хэтлые» немуп Ас-угорской театр эх ванлупсэт лэщэтлэт

хэры күтупн «Хэтлые» немуп Ас-угорской театран рэпитты хэннехуятат иса сыр-сыр хурамэң моньшаң ванлупсэт лэщэтсэт. Лыв юпелн Сэрханл район эвалт юхтум якты-ариты тэхет па арсыр арэң-моньшаң хотэт эмэңхэтлэва юхтум хэннехуятата версэт. Щалта тата тынесты-лэтэсты хэр хэнты эхлүв-неңлүв ищиты пелки тэм Русскинской кэрт хуша пүйншийлсэт. Щалта потум вүды, күрэң вой, лүк нюхи иса лэтты рэхэс. Щалта потум сортат, ев, мевты, щапэр, сурхэт ищи велпэслэты хэятн яма тынысыйт. Шеңк ар арсыр воньшумут па тата нын мушатты веритсэты. Ма щиремн, шеңк ям тынесты-лэтэсты хэр тата вэс. Щит пата мойң хуятат шеңк ар вүды нюхи тата лэтсэт.

Эмэңхэтл, сухэнты кемн

кэщайт ищиты хэннехуятаткэртэң хэры күтупн яха акэтсэт па лупсэт, хуты вүлең эхлэртн кэсман мет олаң тэхия хэ эх күтн Леонид Комтин юхэтэс, неңэт күтн – Олеся Тэвлина. Лыв мет вэн мойлупсы холумсаңан – щит «Бурэн» немуп түйтаң эхэл кашаң хуята мэсы. Кимит па хэлмит тэхия хэ эх күтн тэм пүйш Андрей Сопочин па Денис Комтин вүйсэңан.

Неңэт күтн кимит па хэлмит тэхеңан Анастасия Комтина па Ида Сопочина мушатсаңан. Лыв ищиты арсыр тынаң мойлупсэртн вэн кэща эхлүвн тата юкэнтсыйт. Шеңк яма тэм тови мелак хэтлэн ищи күрумн Русскинской кэртэн хэнты эхлүв эмэңхэтл вэс.

Путэр хэншэс:

Владимир Енов

Йис щирн ләмәтсүх ёнтәсты не

^ Н.И. Донских Александра упед па лүв эвенәл пида

Лүв 1998-мит олн Байдарацкой нөрүм хуща сема питәс, аңкел-ашел ши пурайн вўлы лавәлман вәсәт. Ашел, Иван Дмитриевич Вылко, Байдарацкой совхоз хуща вўлэт лавәлман ар ол рәпитәс, лүв 13-мит пиркатайн пиркатира вәс. Аңкел – Валентина Тимофеевна – Дорвош районән сема питәс. Лүв рәт ёхдал иши хәнты мир йис верәт тўвман вәсәт. Ёхәт лыв Приуральской район Зелёный Яр кәрта касәлсәт, щәта Валентина Тимофеевна ай пура олдал мәнсәт. Лүв вәна ювмалн

вўлы лавәлты хә хущи икия мәнәс.

Наталья ай пура олдал нөрүм мўвн мәнсәт. Щәта кашәң хәтл вўлы тащ лавәлман вәлты мосл, ашкола вәнты лүв щәта вәс.

» Мўң семьяевн лапәт няврем енмәс – хәлүм пух па няд эви. Мўң ашколайн Аксарка вошн вәндтйлдсўв, интернатн вәсўв. Тәп рўтьщәты хәтләтн мўң вўлы әхләтн юхи юрн хота тәтьлясыюв, шеңк ар верста щиты мәнты мосәс, итәх пурайн атл-хәтл мәр, кәтсот мултас

Хәнты не Наталья Донских Ямал мўвн Приуральской районән Аксарка вошн вәл.

верста вўлы әхәлн мәнсўв, – лупәс Наталья Ивановна.

арәт арисўв па ин вәнты арилўв, – путәртәс Наталья Донских.

Лүв ашкола юпийн Пулңавәт вошн педагогической училищайн вәндтйлдәс, 2005-мит олн щит етшуптәс па олңәлн Горноknязевск вошн музейн рәпитәс, щәлта Аксарка воша касләс, щәта вўлы лавәлты хәя икия мәнәс.

Ёхәтшәк лүв кимит пўш рўщ хәя икия мәнәс, щит Виталий Донских. Пилңән эви тәйләңән, лүв ин Тюмень вошн «Индустрия красоты» тәхийн вәндтййл.

» Ма нәмәслум, нявремәт пида юдн айтедн рәт ясәңән путәртты мосл. Пухңәдам ая вәлмәнән рәт ясәң хәлсәңән, вантә, мўң юрн хотн нөрүмн вәсўв, щәта иса ёх рәт ясәң вәйтләт. Эвем ашел рўщ хәя вәл, щирн юдн рўщ щирн путәртсўв. Икем щикўш лупиләс: «Эвемн пида рәт ясәңән путәрта». Тәп ма рўщ щирн лүв пиләда путәртсум, щирн ин лүв рәт ясәң ән хәл. Ин мәнәма шаль, эвем хәнты щирн ән путәртәл.

Мосл лупты, Наталья айтедн хәнты ләмәтсүх ёнтты аңкелн вәндтәсы, лүв сәх, пуркайт, вейт, приуральской хәнтәт ёр-насәт, нәй сәхәт па па арсыр ләмәтсүхәт ёнтты хошл. Щирн интәм лүв саттела юкан вер пўншәс, самозанятой неңа йис, хәнты мир ләмәтсүх ёнтәл.

Лүв ләңхәл елды иса хәннехуятәт пәта рәпитты, заказ щирн хәнты ләмәтсүх ёнтты, иса ләмәтсүх лүв йис щирн ёнтәл.

Тәмәщ тәса верәнтты не пида ма Пулңавәт вошн вәтаңа йисум.

^ Н.И. Донских (Вылко)

^ Лүв ёнтум хәнты ёрнас

^ Лүв ёнтум сәхн

Путәр хәншәс:
Надежда Рагимова

Лыпāt тылāщ 25-26-мит хātлңāнāн Уньюган кертāн Манстār районāн Еремей Данилович Айпин нем тāйты киникайт лўңātты хотн щāта рэпитты хāннехуятāt наука щирн немасыя «IV-мит Айпинской лўңтупсэт» лэщātыйлсāt.

Щимāщ наука щирн мāнты вән мирхот версы, лэлн хāнты мирев писатель хэ киникайт сāmāңа арсыр мирн ат тāй-сыйт па ймсыева елды ат лўңātсыйт.

Йиллуп киника етās

Щи тумпийн тāmāщ вән мир-хотātн, вантэ, киникайт хāншты хāннехэйт иса ийха āк-тāщийллāt, щи хэйт-неңāt кўтэлн путремāлāt па елды нумсāt верлāt, муй щирн увās мирāt литература па культура верāt тāmхātл вўш эвāлт ймсыева тэты па лэщātты рāхл. Щāлта мирхотэл етшуптумел пурайн Уньюган кертāң библиотека хуца рэпитты неңāt «IV-мит Айпинской лўңтупсэт» пāта йиллуп киника есāлсāt.

Щи вер пāта ай кер тылāщ 30-мит хātлн Емвошн Югра мўев библиотекa хотн научно-практической конференция пурайн лўңтум не-пекāt хўват «IV-мит Айпинской лўңтупсэт» йилпа еслум киника ийха юхтум вошāң хāннехуятлўва ванлтāсы.

Йилла хāншум киника пāта щимāщ ванлтупсы округ библиотека хот йитн краеведения тāхийн рэпитты не Елена Аушева лэщātās. Лўв путāртās, хуты «IV-мит Айпинской лўңтупсэт» – щит наука щирн верум мирхот, мāта угэвн ин хāнты мирев ясāң, литератураев, культураев щирāt елды тэты веритлўв.

Щитумпийн тām мирхотн Еремей Айпин хāншум киникайт олāңāн сыр-сыр айкелāt иса вердыйт, хуты па муй хурасуп верāt эвāлт лўв хāншāl.

Тāmāщ лўңтупсэт Югра мўевн кāt ол мāнты мārн тēп и пўш верантлдыйт.

Щи киньща, хән дыв тāта лэщāt-дыйт, щи хātлāt пураитн округев, Россия мўев па па хон пелкāt эвāлт тыв арсыр поэтāt, писателят муй киникайт арталāты хāннехуятāt ийха юхтыйллāt. «Айпинской лўң-

тупсэт» мет олāңāн 2018-мит олн ищиты Уньюган кертāн Манстār районāн версыйт. Кимит пўш 2020-мит олн дыв вэсāt. Эхāt хән Еремей Айпин 75-мит ол вўша юхтās па ищиты щи Уньюган кертāң киникайт лўңātты хотн щимāщ вән лўңтупсэт лэщātсыйт.

Щи пурайн арсыр литературной вэйтантупсэт писателят па поэтāt Нягань, Югорск, Советской па Манстār вошātн вэлты хāннехуятāt пида версāt. Валентина Геннадьевна Фанова – вәншāk нявремāt Уньюган кертāң кўтуп āшколайн вәнлтāты, краеведа па шушия вэлты па киникайт хāншты хэйт-неңāt «Серебряная Обь» тāхи кэща не щимāщ «Айпинской лўңтупсэт» иса кашāң кāt ол мār лўңāн Уньюган кертэлн верл. Щи вер пāта тāта лўвела щи верāt олāңāн айкелāt тэты ясāң Елена Аушева мās.

Тām йиллуп киника етум ванлтупсыя āктāщум вошāң хāннехуятāt еллийн лўв лупās, хуты «Айпинской лўңтупсэт» мāнум пурайн литература щирн верум вэйтантупсэт арсыр вошātн йис пурмāsāt шавиты хотātн па кўтуп āшколаит хущи вэсāt. Щи киньща па щимāщ вән мирхотэл, «IV-мит Айпинской лўңтупсэт» сыр-сыр йиллуп верāt лывела тэсāt. Щиты наука щирātн верум конференция дыв хущеда тэнял, лўңāн араattelн иса 194 хāннехэ арсыр мўвāt эвāлт юхтылās. Щит пāта тām вўшātн йилпа еслум непекалa 69 лўңтупсы нух хāншсы.

Итэх хāннехуятāt па хон пелāk эвāлт тāmāщ мирхота юхтыйлсāt, Китай, Словения, Венгрия, Дания, Гренландия, Америка па Франция эвāлт хāннехуятāt вэсāt. Щāлта па ар пелāk хāннехэ онлайн щирн вән мирхотн лўңтупсэт версāt.

▲ Е.Д. Айпин. В. Енов верум хур

Кимит айкелāң ясāң киникайң ванлтупсыйн Ас-угорской институтн рэпитты литературовед хэя Александр Семёнова мāsы. Лўв лупās, Еремей Айпин шеңк әмща арсыр киникайт хāншāl. Лўв ясāл, щирн, щи мурта тэса «В поисках первоземли» непекал, вермал, ху-ты тāmхātл, Еремей Айпин, Чингиз Айтматов иты, тэса киникайт хāншты питās.

Лўв юпелн Дина Герасимова путāртās, муй щирн катра, университетн муй па институтн рэ-питмалн, иса Еремей Айпин хāншум әмāщ путрāt нявремāt вәнлтāты киникая лэщātās. Щит пāта лўв хāншты непекалaл хāннехуятāта мослāt.

Мет юхи хāщум кўтн тām мирхотн Еремей Айпин ясāң тэс па лупās:

» *Шеңк вән вер Валентина Геннадьевна Фанова лэщātл. Вулаң вән пэмашипа ин лўвела луплум, щи арат поэт па писатель ийха āкātты па дыв пилэда иса хәлүм хātл мār вэлты па рэпитты ищиты ар әр па нумās мосл! Ма щиремн, тāmāщ вулаң литературной лўңтупсэт мўңева кашāң пўш лэщātты мосл.*

Путār хāншās:
Владимир Енов

Югра мўвев йис вер: пўпи хот дылаң рўв

Ай кер тылащн 27-мит хатлаң ре-мёслайт Центр хот хуща вэйтантупсы вэс, ма́та та́хийн «Коренная Югра: История возрождения Медвежьих игрищ» йилпа етум киника олаңаң путар ма́нас.

Щимаш киника вер-ты нумас пунса-наң – Югра Ассамблея хуща рапитты депутат не Татьяна Степановна Гоголева па исторической наукайт кандидат, этнограф, Югорской государственной университет хуща рапитты доцент ими Татьяна Александровна Молданова. Ши катнаң мултаса киника хуща путрат ханшсаңаң – филологической наукайт кандидат, этнолог, фольклорист Ольга Эдуардовна Балалаева па Лоранд Этвеш немуп Будапештской университет хуща вэлты гуманитарной наукайт исследовательской центр та́хийн рапитты этнограф Эстер Руткаи-Миклиан (шит Венгрия мўвн).

Катнаң хан киника верты нумаса юхатсаңаң, хўв ма́р путартсаңаң, муй вўрн ши киника ханшты, муй вўрн верты. Тамхатл пўпи хот лэщатты ёха, пўпи хотн вэлум мирева киника лўна́тты муй па хурат вантты эмащ ат вэл. Шит па́та щата ханшты олнитса ши олэ́тэвэлт, хан пўпи хот йилпа нух алумты питса – шит 1980-мит олэ́т эвэлт тамхатл вэнта. Щалта па дын ширелдн

▲ Т.А. Молданова па Т.С. Гоголева. П. Молданов верум хур

щата яма ат кал, ма́та ёх ши пўпи хотат лэщатыйлса́т, ма́та хуятат ариса́т, яксат па муйса́р хуятат ши пўпи хотатн вэса́т па йис вера́т семн вантса́т.

Киника хэлум йит тайл, олаң та́хелдн ханшман, муй вўрн пўпи хот увас хантэт хуща лэщатыйлса, кимат пелка́дн – сэрханл хантэт пўпи вер олаңаң ханшман, хэлмит пелакн – увас вухаль мирев пўпи хот олаңаң путар ма́нл.

Етум киника хуща яха а́катман: пўпи хот хуща ариты ёхлўв вэлупсы олаңаң путрат, муйса́р верат нумасн хашса́т ши пўпи хотат хуща вэлум мирев хуща, архива́тэвэлт вўюм хурат па арсыр непека́т па хурат. Шит иса ши олэ́тн ариюм па ши олэ́тн вэлум мирев олаңаң, ма́та ёх йис верат хулна вера яма нумасн-са́мн та́йсэл, па пўпи хотн вэлум мирев са́мат ши ёх пела вантан ищи лултаса́т, веншлал па ня́х мула́на версэл ши эмащ верат пела вантман.

Вэйтантупсийн мет олаң нявремат па айлат ёх луна́лтупат ванлта́са́т. Нявремат па айлат ёх

ши верата каш та́йты ки питла́т, щирн пўпи хотэв елды дыла́на хатъл.

А́тупсыя ши мирев юхатса́т, ма́та хуятлўв рэт яса́н, йис верат па пўпи хот олаңаң са́мла́д хошила́т. Юхтум ёх ар путар та́йсат, муй та́хетн лыв пўпи хотн вэса́т, па муй па́та лывела пўпи хот мосл. Путартса́т, иша́кса́т па и ям вер – та́м киника хуща хантэт па вухаль ёх и нумаса́ паватсыйт, и йис лера́т ванлта́сыйт пўпи хот мухты.

Там а́тупсийн мирев ар верат олаңаң путартса́т, и йис нумас лердал нух талса́т, па елды ия́ха вэлты ям нумаса́ питса́т: йис верат щирн дыла́на хатълат, хан лыв мўң нумаслўвн, мўң вэлупсэвн вэлты питла́т.

Киника верум ханнеха́ Татьяна Степановна Гоголева путартас:

» Пўпи хот – шит са́м па нумас лулта́ты хошум рўвев. Хан ханнеха́ ня́хты пищ та́йл, хан лўв та́лаң хатл ма́р ня́хл, хан лўв ар хатл ма́р ня́хл, щирн ши лыпи нумса́л кена йил. Ла́нх вер, калт вер верман

ханнеха́ па хурасупа йил – лыпи нумасла́д йилпа лэщатлайт, са́мн та́йты лаварт нумса́т йира вўлийт, вэлупсэл тўң э́ш пела кератла. Сыры олэ́тн та́маш верат вана та́йты а́н ра́хас, шит па́та та́х йис верат юрематы питса́лўв. Тамхатл ям вэлупсы вўша юхатсўв, арсыр мирев пила ия́ха вэллўв па государства луваттыйн поступса́т вэллат йис вера́т, йис нумса́т шавиман та́йты па́та, шит па́та ин мў́цева э́р та́йты мосл, пўпи хот верлўв елды тэты па́та, щата хуты мўң мирев вэлупсы, мўң мирев нумса́т вэллат.

Мўң ими верев – шит рат хар тўтэв ал хэрдал, па ши хошум рўвев каша́н са́м вўша ат юхатл. Пўпи хот верат елды тэты, шит хуты икет вер. Тамхатл лупты вўтыщалум, та́м пўпи хот верат па мўв мир нумса́т вўшата́ты па́та ар э́р пунас Ольга Александровна Кравченко, лўв мет ола́н пўш яса́н вэйтас, муй вўрн та́м верат ола́на́ па мира путартты. Пўпи хот верат – шит мўв луваттыя мосты вер, шит па́та лўвты елды тэты мосл. Пўпи хотэв мўвтел мирн вэты Японской ёхлўв театр Но пила ар ия́ха ма́ста́ты пища́т та́йл. Пўпи хотэв лыпи нумса́т лулта́ты па́та вэлты вер. Щата мўң э́рев, щата мўң тармев па мўң та́ла́на, яма вэлты верев.

Ши путрат хулам ю́пийн каша́н ханнеха́ пищ та́йс киника ёша паватты па ханшум катна́н эвэлт э́ш пос вўты.

Путар ханша́с:
Пётр Молданов

... Хүв ана Ухлор хуши катлум хул пунсы. Сорт хул ух Нина икеда пунсалэ. Сорт хул кавартты верн ма и вер олаңан ханшты хулт юремасум. Увас шуши мир хул сэлэт йира ан вущкалэт. Сорт хул тепла мухал, дытуп, вуй пунды па ийха йирман кавартлы – шеңк епләң дэтут тывл. Тәмхәтл Нина сорт хул сэләт па нюхи эвәтсәлэ па карты пұта пунсалэ, щиты ищи епләң питл. Кавартты пурайн сәләт йа ювартыйлсәт.

Увас мир епләң дэтут

– Щи? – ма иньшәс-люм. – Кавартум хул па дыпи утәт пида хошум йиңк – щит муй епләң дэтут?

– Па муй, – юхлы луп-лум, – щит юрн па ханты мирнән епләң дэтут. Нын вошн яң кила дыдәң сорт хул вәйтләты? Щимәщ хул Лемя нюхи хотәла тәслэ. Щит и вер. Кимит – щит йиңк. Кран эвәлт вүйюм хлорка пида йиңк эвәлт епләң хошум йиңк ан тывл. Щит эвәлт тәп химической уттывл. Вет литра бутылка йиңк эвәлт ищи епләң дэтут ан кавартлән.

Тәп Нина па вер олаңан нәмәсл. Лүв күрушкайта хошум йиңк пунас. Итәх хуятәт па мәнәма лупләт:

– Щит әл хошум йиңк, мәта ут вәнәта яңхман пурайн яньшдүв. Муй щәта епләң? Чеснок муй лук утәт хошум йиңка пунты мосл.

Тәп Нина юрн пәсан иса па щирн ләшәтләлэ, нәң тәп нюхи вүсән, лүв күрәң вой нюхи эвәлт палум вуй нәң ешалтәна омәсләлэ.

– Муй, ипүляң хул па нюхи? – нын иньшәсләты.

Ма нынана ханты па юрн мирнән верум епләң дэтут олаңан ханшлум.

Велум күрәң вой муй вүды эвәлт дыпи вуй вүды па камн муй нюки хот дыпийн сорәлды. Әхат деты рәхл. Щимәщ епләң дэтут вәл ки, щирн хот кәща – тәщәң хуят. Күрәң вой па вүды дыпи вуй – щит кәтсыр епләң

▲ Андрей Максименко ханшум хур

▲ Анастасия Косых ханшум хур. Народной творчества хот хурнән

дәтутнән. Нюки хот кәща неңа дыпи вуйт эвәтты мосл па карты ана пунман кәра омәсты. Вуй лулты юпийн пәсана омәсты. Тәм епләң дэтут вәнт мүйн муй нәрум мүйн вәлты әхн мосман тайды, щити вуй эвәлт дэтут епләңшәка йил. Ин Нина ищи щимәщ лулум вуй каврум сорт хул пида хув ан пүнәлн пәсана омәсәлсәлэ.

Лемя Пяк каврум сорт хул пүлые вүс, вүды вуй хәнтсәлэ, епләңа дес па лупәс:

– Хома, хома! (ханты щирн «Ям, ям!»). Па хуятәт ищи имухты щиты версәт, әхат тәм яң кила сорт хул эвәлт немулт ан хәщәс.

Роман нюки хот сайн нюр пушкан эвәлт нәл есәлты сый сащмәс – щит, неш, сорум юх ил питәс.

– Опей! – Нина имел пәлман лупәс, тәп Лемя юхлы ястәс:

– Щит Вәнт вәрт мойлупсы вохл.

Щәлта лүйн сорт хул кәды олаңлн сохәл эвәлт, щәлта па веншәл хуват щуртәс па үвтәс:

– Нумнища!

Щәлта хәщум сорт хул нюхи вүслэ па кәр елпийн ям арат пүш ләрнәлтсәлэ па йилпа Най-Вәртәт пәта немасья әмәң тәхия пунсалэ. Юрн мир лул, мәтты ки, хән нәң веншенән кәды вәл, щити пурайн нәң Нүм Тәрумн шиваләдийн (Ярма Пяк ясәл щирн).

Ма нынана вешката луллум, ма ищи щити пурайн

▲ Н. Краснопеева верум хур пәсан вүтпийн омәссум па епләңа дәсум. Щәлта вәсыләты питсум...

Щити епләң дэтутәт эвәлт имухты вуюмсыюм, камн хәтл хәтләл, ампәт хурәтләт, вәнши юх эвәлт лүк нух пәрләмәс, доньщ вулийл, хәтл эвәлт вәнши юх хошма йис. Щиты ма айлтыева ил вуюмсыюм...

Щимәщ ищки Увас мүйев сорт хул пида!

Леонид Бабанин
Ханты ясәна тулмащтәс:
Людмила Гурьева

Нефтеюганск вошӑң хӑнты имие Ольга Ефимовна Скакунова хӑв пӑнта шӑшмӑс

Вӑн кер тылӑш 7-мит хӑтлӑн хӑнты имие Ольга Ефимовна Скакунова ӑнтӑма йис. Лӑв ар ол ӑшколайн нявремӑт вӑндтуман рӑпитӑс, лӑв рӑпата па хӑннехуятӑт пелы сӑмӑн, мутрайӑн, ӑм имия вӑс.

Ольга Ефимовна Сӑмӑтвош район Вӑйтӑң ӗх кӑртӑн 1935-мит олн Ас поттытылӑш 25-мит хӑтлӑн вой-хӑл велпӑслӑты хӑнты хӗ Ефим Иванович Гындышев семьяйн сема питӑс. Лӑв ӑңкелн-ӑщелн щиты ӗнмӑлсы, хуты иса хӑннехуятӑт па рӑпата пелы сӑмӑңа вӑлты мосл, щимӑш хӑннехӗя Ольга Ефимовна вӑс.

Лӑв лапӑт ола ювмалн рӑпитты олӑнитӑс, щит давӑрт лаль пура олӑт вӑсӑт. Лӑңӑн турн хӑрн колхоз мисӑт па довӑт пӑта турн лӑзӑтӑс, сӑсн – хӑл велпӑслуман, тӑлн – ай мисӑт давӑлды неҗа нӗтман рӑпитӑс. Яң ола ювмалн ӑшколая вӑндтылды мӑнӑс, щит етшуптумал юпийн Ӓвошн педагогической училищайн вӑндтылӑс.

1958-мит олн вулаң не-пек ӗша павӑтмал юпийн Ольга Ефимовна Сӑмӑтвош района керлӑс, Ас хонӑңӑн омӑсты Ваньщавӑт кӑртӑн нявремӑт вӑндтӑты неҗа рӑпитты питӑс. 1962-мит олн икел пила Усть-Балык (интӑм Нефтеюганск) воша касӑлсӑңӑн, икел щив рӑпитты китсы. Щи пурайн щитай кӑртые вӑс, Гагарина па Культурная вош хӑлӑңӑн хӑватн мулды арат хот омӑсман вӑсӑт, щитӑт кӑтн нӑл хот йит пила ай ӑшкола, хута Ольга Ефимовна рӑпитты питӑс. Алӑңӑн лӑв нявремӑт вӑндтӑс, етн пелка – вӑн хуятӑт.

Ольга Ефимовна Скакунова хӑлумыӑң лапӑт ол мӑр нявремӑт вӑндтуман рӑпитӑс. Лӑв ванкӑтлы нявремӑт пила вӑнта рӑушӑты щира яңхӑс, щӑта лыведа Увӑс мӑвев хурасӑт ванлдӑс. Лӑв нявремӑт щиты вӑндтӑс, лӑдн лыв вешкат, ӑм хӑннехуятӑта ат йисӑт па кӑтӑлн иса пурайн лӑхсӑңа ат вӑсӑт.

Муй арат хӑннехӗ Ольга Ефимовнайн вӑндтӑсы, муй арат хӑннехӗ лӑв унтасӑлн ӑм па тӑс ӗша питсӑт, ӑм хӑннехуятӑта йисӑт, итӑхӑт пӑльницайн рӑпитлӑт, итӑхӑт – ӑшколайн, мӑв илпи таш кӑншты тӑхетн па па арсыртӑхетн.

Мосл лупты, Ольга Ефимовна вӑлупсӑл мӑр хӑнты мир ясӑң, йис верӑтлавӑлмантӑйсӑлӑ, хӑнты мир пила иса пурайн хӑнты щирн путӑртӑс.

Николай Петрович икел пила кӑт эви ӗнмӑлсӑңӑн – Ирина па Светлана. Ольга Ефимовна иса пурайн юращман Артӑм, Александр па Мария хилӑт олӑңӑн путӑртӑс. Мосл лупты, Мария Фатюк хилнеӑл лӑв итӑла нявремӑт вӑндтӑты неҗа йис па интӑм Сӑрханл вошн В.И. Хисматулин немпи лицей хуши нявремӑт вӑндтуман рӑпитлӑ.

Ар ол рӑпитмал пӑта Ольга Ефимовна Ӓвош округ «Ветеран труда» па Нефтеюганск вош «Почётный житель» немӑңӑн мӑсы.

Мӑң сӑмлӑвн Ольга Ефимовна веккеш хӑшл, иса пурайн лӑв олӑңӑлн нӑмты питлӑв! Рӑт ӗхлала шалаң ясӑң китлӑв!

«Хӑнты ясӑң» па «Луима сӑрипос» газетайнӑлӑвн айкелӑт хӑншты ӗх

Ханты ясанг
(Хантыйское слово)
№7 (3691), 09.04.2026

Соучредители
Дума, Правительство
Ханты-Мансийского
автономного округа – Югры

Издатель
Департамент внутренней
политики
ХМАО-Югры

Редакция

ВРИО
главного редактора –
Рагимова Н.В.

Телефон (3467) 33-17-52(д.502)

Ответственный секретарь –
Вах Н.И.

Телефон (3467) 33-17-52(д.503)

Адрес редакции и издателя:

628011, г. Ханты-Мансийск,
ул. Комсомольская, 31
тел./факс (3467) 33-17-52 (д.510)

E-mail: gazeta@khanty-yasang.ru
Газета размещена на сайте
www.khanty-yasang.ru

Отпечатано:

ООО «Печатный Мир г. Сургут»,
ул. Маяковского, 14.

Индексы 04393, 54393

Тираж 2166 экз.

Заказ 1070

Цена свободная

Газета
зарегистрирована
Управлением Федеральной
службы по надзору в
сфере связи,
информационных технологий
и массовых коммуникаций по

Тюменской области,
ХМАО-Югре и ЯНАО.

12+

Свидетельство о регистрации
ПИ №ТУ 72-00796
от 23 января 2013 г.

Мнение авторов публикаций
не обязательно отражает
точку зрения редакции.